

M. F. N. 5
nr. 720 1931

Jar. 24. 31.

E k e n ä s .
=====

Berättelse om grävningarna vid stadens kyrka hösten 1930.

I anledning av att Ekenäs stad hade anhållit hos Arkeologiska Kommissionen, att under Kommissionens medverkan på stadens bekostnad få anställa grävningar vid stadens kyrka, fick under-tecknad av Kommissionen i uppdrag att utföra arbetet. Tanken var, att den ännu osäkra platsen för den tidigare träkyrkan genom grävningarna skulle bestämmas och undersökas samt att de olika lämningarna vid kyrkan samtidigt möjligtvis skulle klargöras.

Grävningsplanen blev denna gång dock icke genomförd till följd av den högst ogynnsamma väderleken. Kyrkans plats, vars uppgrävning skulle ha tagit mest tid i anspråk, förblev orörd, endast mindre grävningar inom kyrkogården bakom koret företogs. Vid korväggen grävdes sålunda fram en grundmur, som enligt byggmästar Franssons uppgift där tidigare påträffats, när Sigfrid Forsius' minnesten upprestes. Murresten, 90 - 100 cm bred, tog sin början vid korväggens mitt utan att vara i förbindelse med väggens grundmur, gick först i sned riktning tills den på tre meters avstånd bildade en vinkel och fortsatte sedan i ny linje ca 3 meter, där den slutade. Efter en letning på motsatta södra sidan hittades även där en likadan, om än ej så väl bibehållen murrest, som också med två delar med vinkel emellan sträckte sig lika långt ut, som den första. Emellan dessa två rester fanns ingen murad grund, men mullen var blandad med tegelskärvor och murbruksbitar, av vilka några hade en vitputsad yta.

Tydligt är, att båda grunderna hava hört till en och samma byggnad, som har varit flerkantig och uppförd så att korväggens yttre sida fått tjäna som bakvägg i rummet. Att döma av formen skulle man gärna tänka sig en gravbyggnad, men någon dylik förekommer ej i kyrkoböckerna. I stället omnämns¹⁾ år 1849 två likhus, ett större och ett mindre, som raserades då kyrkogården utvidgades åt öster och söder. Den möjligheten ligger nära, att resterna i fråga höra till det större likhuset.

Vid grävning för vattenledning under senaste sommar hade på sydöstra sidan om kyrkan under gatan, som gränsar till kyrkogården, framkommit stora stenar och löst murbruk. Nära detta ställe på kyrkogården stötte järnstören på en fast grund djupt i marken och vid uppgrävning på stället kom man till ett hårdnat kalklager, i vilket varken stenar eller tegel funnos blandade. Någon byggnadsrest här kan man ej tänka sig, riktigare torde den förklaringen vara att kalklagret finns kvar på botten av den grop, där kalken under byggnadsarbetet efter branden 1821 förvarades och som efter kyrkogårdens utvidgande²⁾ år 1850 igenfylldes. I närheten hava även två större gropar³⁾ funnits, som också sedermera fyllets. Man kan med fullt skäl antaga att stenar använts som fyllningsmaterial och detta skulle förklara förekomsten av stenar djupt i marken.

Efter begravningsplatsens utvidgande år 1850 har kyrkogårdsmuren stått vid detta ställe, porten har funnits på östra sidan och ett likhus i hörnet av östra och södra muren. Det är allt, vad enligt urkunderna har varit byggt på platsen.

Helsingfors den 23 december 1930.

J. Frongvist.

1) Kyrkostämmoprot. 1849 9/9.

2) Kyrkoräkensk. 1850 4/11.

3) Kyrkostämmoprot. 1852 23/6.